Hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisilain 2 luvun muuttamisesta (HE 223/2018 vp)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta esityksestä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut esitystä valmistelleen työryhmän toimintaan. Ministeriö toteaa, että sen esittämät näkemykset on pääosin hyvin huomioitu esityksen valmistelun aikana, eikä sillä ole huomautettavaa esitettyjen säännösten sisältöön.

Ehdotetuilla uusilla toimivaltuuksilla on kuitenkin merkittäviä yhtymäkohtia liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla sekä siviili-ilmailun turvallisuuteen että radioviestinnän luottamuksellisuuteen ja radioviestinnän häirintään. Näin ollen ministeriö kiinnittää tässä yhteydessä huomion muutamaan asiaan, jotka liittyvät miehittämättömän ilmailun sääntelyn tämänhetkiseen kehitykseen ja ehdotettujen toimivaltuuksien käyttämiseen.

Miehittämättömän ilmailun sääntelyssä on kansainväliselläkin tasolla parhaillaan menossa kehitysvaihe. EU-tasolla miehittämättömien ilma-alusten suunnittelua, valmistusta ja käyttämistä koskevaa sääntelyä valmistellaan 11.9.2018 voimaan tulleen, niin sanotun uuden EASA-asetuksen[1] nojalla. EASA-asetus on siviili-ilmailun turvallisuutta koskeva perusasetus. Komissio tulee myöhemmin antamaan asetuksen nojalla miehittämättömiä ilma-aluksia ja niiden lennättämistä koskevia tarkempia säännöksiä, joita valmistellaan Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston ehdotuksen pohjalta.

Toistaiseksi kansallisen ilmailulain (864/2014) 2 §:n mukaisissa määritelmissä tehdään käyttötarkoitukseen perustuva jaottelu miehittämättömiin ilma-aluksiin ja lennokkeihin. Se on kuitenkin muuttumassa EU-lainsäädännön myötä, jonka määritelmissä ei tehdä eroa harrastetoiminnan ja muun toiminnan välillä.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139 yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta

EU:n EASA-asetuksessa ei säädetä kansallisten viranomaisten valtuuksista toteuttaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuutensa edellyttämiä toimenpiteitä. Näin ollen viranomaisten toimivaltuuksista puuttua lennättämiseen voidaan säätää niitä koskevissa erityislaeissa. Sääntelyn tulee olla mahdollisimman tarkkarajaista ja selkää, jotta se on ennustettavaa sekä viranomaisten että miehittämättömän ilmailun toimijoiden kannalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että esityksen perusteluissa on pyritty selventämään, minkälaisissa tilanteissa toimivaltuuksia voitaisiin käyttää ja mitä kulkuun puuttuminen voisi käytännössä tarkoittaa. Miehittämättömän ilmailun ammattimaisten toimijoiden tulee voida ennakoida millaisissa häiriötilanteissa ja miten viranomainen voi puuttua toimintaan. Asian merkitys kasvaa sitä myötä kun miehittämättömän ilmailun määrä ja taloudellinen arvo kasvaa.

Ehdotetussa 2 luvun 11 a §:n 2 momentissa ja 17 §:n 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä puuttua lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun teknisin keinoin ja voimakeinoin. Ministeriö pitää hyvänä, että esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on nimenomaisesti mainittu se, että kokonaisarvioinnissa ja puuttumiskeinoja käytettäessä tulee huomioida muulle alueella olevalle liikenteelle tai radio- taikka viestintäverkolle mahdollisesti aiheutuva haitta.

Radioviestinnän luottamuksellisuuden ja häirinnän näkökulmasta esitysluonnos vastaa sitä linjaa, että jos viranomaisella on perusteltuja tarpeita poiketa radioviestinnän luottamuksellisuudesta tai radioviestinnän häirintäkiellosta, niin tarvittavista toimivaltuuksista säädetään asianomaista viranomaista koskevassa erityislainsäädännössä. Kyseessä olisi erityissääntely suhteessa sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014), jossa säädetään muun muassa viestin ja välitystietojen luottamuksellisuudesta.

Teknisten puuttumiskeinojen osalta liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että ne tulisi kyetä kohdistamaan vain tarpeellisille taajuusalueille ja taajuuksille eli lähtökohtaisesti vain niille, joilla kohteena olevia ilma-aluksia ja lennokkeja ohjataan. Ministeriö pitää tärkeänä 2 luvun 11 a §:n 2 momentin vaatimusta siitä, että teknisillä toimenpiteillä ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle ja että laitetta saa käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä toimenpiteen suorittamiseksi.

Lisäksi ministeriö pitää hyvänä, että 11 a §:n 4 momentissa on huomioitu yhteistyö Viestintäviraston kanssa koskien teknisen laitteen käyttämistä. Tässä yhteydessä ministeriö kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala uudistuu vuoden 2019 alusta lähtien. Tämän seurauksena Viestintäviraston toiminnot yhdistetään osaksi uutta Liikenne- ja viestintävirastoa 1.1.2019 alkaen (laki liikenne- ja viestintävirastosta 935/2018).

Lopuksi liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että voimakeinoja ja teknisiä toimenpiteitä, kuten häirintälaitteita, käyttäville virkamiehille on tärkeää antaa tehtävään riittävä koulutus, millä voidaan ehkäistä toimista aiheutuvaa vaaraa sivullisille sekä tarpeetonta häiriötä muille radiolaitteille ja yleisen

viestintäverkon laitteille ja palveluille. Teknisen laitteen käytön osalta koulutus on hyvin huomioitu 2 luvun 11 a §:n 2 momentissa.

Muut huomiot

Teknisenä huomiona liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää valiokunnan huomion ehdotetun 2 luvun 11 §:n 2 momentin viittaussäännökseen tieliikennelakia koskien. Vielä tällä hetkellä voimassa olevan tieliikennelain (267/1981) kumoava uusi tieliikennelaki (729/2018) on vahvistettu. Uusi tieliikennelaki tulee voimaan 1.6.2020.

Jenni Rantio
Hallitusneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi